

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 532.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20'—, inozemstvo Din 30'—.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Boj proti korupciji.

Korupcija je vedno le posledica razmer in zato je zmislen samo oni boj proti korupciji, ki skuša ozdraviti razmere, ki povzročajo korupcijo.

V prvi vrsti treba tozadevno omeniti **preizkušnje plač uradnikov**. To velja zlasti za Beograd. Plača uradnika znaša dosti krat le 3000 dinarjev, za stanovanje pa ima plačati 1000 do 1500 dinarjev. Kako naj s preostankom preživi sebe in svojo družino ter se pri tem še stanu primerno oblači, je uganka, ki se na pošten način ne da rešiti.

Če pa uradnik ni materialno zasiguran, potem ni čuda, če je dostopen vabi, da na nedopusten, toda lahek način pride do denarja. V pavperizaciji uradnika je glavni vzrok korupcije, ker kako bi se korupcija mogla vršiti, če bi bili vsi uradniki na višku svoje dolžnosti. Zato ponavljamo, da je v interesu davkoplačevalcev, da so uradniki dobro plačani. Kakor se ne izplača banki, če slabo plača svojega blagajnika, tako se ne izplača davkoplačevalcem, če slabo plačajo uradniki. Zakaj preslabo plačan blagajnik si pomaga z blagajno, nezadostno plačan uradnik pa na drug način. Zato je bila vedno in vselej v vseh državah, kjer so bili uradniki slabo plačani, tudi korupcija. Prvi pogoj za odpravo korupcije so zato dobre plače uradnikov.

Ze celo pa mora nastati korupcija, kadar država ne plača svojim uradnikom niti tega, kar je po zakonu dolžna. Ni več samo škandal, če uradniki še danes niso dobili plačanih razlik, če profesorji še sedaj niso prejeli nadur, temveč to je že atentat na državno avtoriteto, ker kakoli naj država zahteva, da se njeni zakoni spoštujejo, če jih pa ne spoštuje sama.

Drug glavni vzrok korupcije leži v partizanstvu. Korupcije se sploh ne preganja iz moralnih vzrokov, temveč samo iz političnih. Vsa sedanja gonja proti korupciji je samo navadna strankarska agitacija. Najhuje pa je to, da vidi vsaka stranka korupcijo samo pri drugih, ne pa tudi pri sebi. Javna morala je padla že tako, da mislijo stranke, da so lastne grehe oprali, če mcrejo slične očitati drugi stranki. Težki očitki so že padli proti funkcionarjem SDS, pa kljub vsem tem očitkom so ostali vsi ti funkcionarji na svojih mestih. Zato je smešno, če kriči danes SDS o korupciji radičevcev. Dr. Maček in Košutić nista več strankina funkcionarja in ne postaneta, dokler ne bo njih afeta razčiščena. Kdaj pa je kaj sličnega storila SDS?

Naravnost neverjetno je, kako si po listih očitajo ljudje medsebojne najtežje korupcijske grehe, oblast pa se ne gane. Še bolj nezaslišano je, da pridejo akti o teh aferah pred sodišče, a se niti sodnik niti državni pravdnik ne zganeta. Polagoma mora tako ljudstvo dobiti vtis, da so korupcijske afere dovoljene, če diše malo po politiki, ker se v takih slučajih sodnija ne gane. Toda gorje nepredvidenosti, ki bi znil kako presvobodomiselnost. Tedaj bodo oblasti takoj znale, da morajo biti iniciativne. Je čisto v skladu z razmerami, da se je moral v Beogradu zagovarjati pesnik zaradi verzov, da se pa še danes ni treba zagovarjati ljudem, katerim se očita, da so za milione okodovali državo.

Med vojno je nastalo to čisto zgrešeno mnenje, da je zaradi zmage dovoljeno vse. Najbolj so to misel propagirali Nemci in zato tudi vojno izgubili. Tudi danes se hoče dopovedati ljudem, da je vse dovoljeno, samo če je to stranki v korist. Pa ni res in ne sme biti res. Poneverba je vedno poneverba, besedolomstvo je vedno besedolomstvo in podkupovanje je

Boj med Pašićem in Ljubo Jovanovićem na višku.

Beograd, 24. aprila. Borba za vodstvo in za nadaljnjo usodo radikalne stranke je v polnem razvoju. Oba stara nasprotnika sta stopila osebno v areno in pričela dvoboj. Včeraj je bil najvažnejši dogodek ne samo dneva, ampak tudi v zgodovini radikalne stranke. Pašić je prešel v ofenzivo proti Ljubi Jovanoviću s svojim senzacionalnim intervjuom, o katerem pa se sicer zelo dvomi, da bi bil potekel iz peresa ali iz ust Nikole Pašića. Pašićevi ljudje vodijo borbo neusmiljeno in jim je vsako sredstvo dobro. Vse jim pride prav, samo da bi vezali roke poedinim članom glavnega odbora. Toda pristaši Ljube Jovanovića vendarle gledajo brez strahu v bodočnost. Čeprav njih število ni veliko, so vendar vsi oni nevtraleci, ki dosedaj niso bili jasno predeljeni, bolj naklonjeni

Pašić zahteva izključitev Jovanovića.

Beograd, 24. aprila. Na seji ožjega glavnega odbora radikalne stranke, ki se je vršila včeraj popoldne, se je pričel poročilo konference šibeniškega okrožja. V tem poročilu je govor o pismih, ki jih je pisal Ljuba Jovanović svojim prijateljem v Dalmaciji. Ožji odbor je smatral, da ni pristojen o tem sklepati, ter je za deva odstopil širšemu glavnemu odboru.

Nato je povzel besedo Pašić in pojasnjeval svoj odgovor na obdolžitve, o katerih prvi, da z njimi Ljuba Jovanović v svojih pismih njega obremenjuje. Pašić je poudarjal, da se je Ljuba Jovanović pregrešil zoper pravila in zoper strankarsko disciplino, ker da govori tako, kakor da bi bil v opoziciji proti radikalni stranki. S tem se je sam izključil iz stranke. Potrebno je bilo, da smo počakali, ali bo Ljuba Jovanović zavzel drugačno stališče. Toda s takim držanjem in s takim postopanjem se ruši v stranki disciplina in sloga, ki je sedaj potrebna bolj, kakor sploh kdaj. Za to mora Ljuba Jovanović sam izvajati konsekvence.

Po tej seji se je iz Pašićeve okolice zvedelo povsem zanesljivo, da bodo oni predlagali izključitev Ljube Jovanovića in Velje Vukičevića. Drugim njunim prijateljem se bo dalo na presto, da ostanejo v stranki ali pa da hkrati z Ljubo Jovanovićem izstopijo.

PRED RAZKOLOM V RADIKALNI STRANKI.

Beograd, 24. aprila. Včeraj so se Marko Trifković, Marko Gjurić in predsednik radikalnega kluba v Pašićevem stanovanju dolgo časa posvetovali. Pretresali so vprašanja, ki naj pridejo na razpravo na seji širšega glavnega odbora radikalne stranke. Kakor se doznavajo, so oni tudi obsodili delovanje in držanje Ljube Jovanovića. Kakor se zatrjuje, je njegova izključitev gotova stvar. Govori se, da bi bil z njim vred izključen tudi Velja Vukičević. Prijatelji Ljube Jovanovića trde, da bodo imeli za seboj še 30 poslancev.

Po tej konferenci pri Pašiću se je ta vedno podkupovanje in naj se izvrši iz kakršnega koli namena.

Kakor je nujno potreben boj proti korupciji, vendar bo uspešen le: če se neha proletarizacija uradništva, če bo sodnija prvovrstna in če ne bodo volilci trpeli, da stranka zaradi svoje zmage dela tudi nečastna in nepoštena dejanja.

Brez teh pogojev pa bo korupcija vedno ostala in se samo še povečala, ker bodo ljudje sčasoma dejali, da je norec tisti, ki ne krade, zakaj ne zgodi se itak nikomur nič.

skupini Ljube Jovanovića ko pa skupini Nikole Pašića. Danes, torej neposredno pred sestankom glavnega odbora, pričakujejo senzacionalna odkritja z obeh nasprotnih strani. Dasi Pašić osebno forsira, da bi se Ljuba Jovanović vrgel iz stranke, je vendar težko reči, kaj bo sklenil glavni odbor.

Na zborovanje radikalov bo zelo vplivala tudi situacija, v kateri se nahaja vlada Nikole Uzunovića. Njegova vlada se je po novih izjavah St. Radića tako znatno omajala, da se tu pričakujejo izvestna iznenadenja. Ker se poleg tega vrne kralj do 25. t. m. v Beograd in ker se z njegovim prihodom spravlja v zvezo razčiščenje splošnih političnih vprašanj, tudi vse te eventualnosti ne bodo ostale brez vpliva na sklepe radikalnega glavnega odbora.

odpелjal v predsedništvo vlade, kjer se je mudil dalje časa v razgovoru z Uzunovićem.

Glede na to konferenco se je doznalo, da bi morala dr. Nikić in dr. Šuperina še dalje ostati v vladi, če bi došlo do obnove koalicijske RR. Tudi bi se ne smel izključiti noben član vlade, ki pripada radikalni stranki.

Med Uzunovićem in Pašićem se je doslej popolno soglasje.

ODGOVOR LJUBE JOVANOVIĆA PAŠIĆU.

Beograd, 24. aprila. »Narodni Glas«, nezavisen list, ki ga izdaja bližnja okolica Ljube Jovanovića, je prinesel sinoči odgovor na intervju Nikole Pašića. Za Pašićevo izjavo trdi, da začetnice, s katerimi je intervju podpisan, odgovarjajo imenu Vladimira Martinca, advokata Radeta Pašića. Objava pisma Ljube Jovanovića in naglica Nikole Pašića, da nanj odgovori, je zelo značilen pojav neposredno pred setankom širšega glavnega odbora radikalne stranke. Simptomatično je tudi, da je »Politika« odrekla gostoljubnost Dragiši Stojadinoviću.

Pašić je dal objaviti Jovanovićevo pismo v listih, da bi izgledalo, da je bil izzvan v obrambo ženskih članov svoje rodbine. S tem skuša vplivati v svojo korist na člane širšega glavnega odbora.

Da se proces Dragiša Stojadinović - Rade Pašić vedno odlaga, je moralo končno Dragišo Stojadinovića prisiliti, da stopi pred sodišče javnega mnenja. Rade Pašić se ni branil pred sodiščem zaradi obdolžitve, pač pa je začel napadati Ljubo Jovanovića. Pisma Ljube Jovanovića je vrgel v javnost po svojih agentih sam Nikola Pašić, ki se trudi, da reši odgovornosti svojega sina. Nikola Pašić se skuša zopet dokopati do moči, da bi preprečil razpravo o korupciji, v kateri nosi zastavo njegov sin.

KRALJ V BOSNI.

Sarajevo, 24. aprila. Kralj se je včeraj z dvornim vlakom odpeljal iz Dubrovnika v Čapljino. Ko je na postaji izstopil, ga je tam čakajoče ljudstvo prisrčno sprejelo in mu priredilo prisrčne manifestacije.

Iz Čapljine se je kralj z avtomobilom odpeljal v Mostar. Tam se ni dolgo mudil. Navzlic temu pa so bili meščani obveščeni in so ga prisrčno pozdravili ter z balkonov metali nanj cvetje.

Kralj je nadaljeval svojo pot do Jajce, kjer si je ogledal slap in se divil prirodnim krasotam. Iz Jajca je posetil Mrkonjičev grad in se potem vrnil v Jajce ter tam ostal nekaj časa.

St. Radić zahteva demisijo dr. Nikića in Superine.

NIKIČEV KLUB V POPOLNEM RAZSULU.

Zagreb, 24. aprila. Včeraj zjutraj je prispel v Zagreb disident HSS Tomo Kovačević. Šel je takoj k St. Radiću, da ga poseti. Vršila se je daljša konferenca in po konferenci je St. Radić izjavil, da je Tomo Kovačević došel spontano iz Beograda in mu sporočil, da bo zapustil svoj novoustanovljeni klub in da se vrača tja, kjer je bil prej. Smatra, da se mora osebno vrniti v Beograd, da svojim dosedanjim tovarišem vse pove. Odpotuje hkrati z dr. Krnjevićem, ki gre v Beograd kot naš politični odposlanec z našimi sporočili do Uzunovića. Dr. Krnjević je tudi pooblaščen, da vse naše bivše tovariše pozove nazaj v stranko, naravno pod pogojem, da oba ministra podasta demisijo. Ako se to zgodi, potem je vse v redu. Ako pa ministra tega ne storita, bo Tomo Kovačević javil predsedniku narodne skupščine, da ni več predsednik tega novega kluba in bo podal obenem izjavo, v kateri bo točno obrazložil, na kak način sta ga ministra pridobila zase.

Kar se tiče misije dr. Krnjevića, gre tu za to, da se formalno vzpostavi večina v narodni skupščini. Stvar je jasna. Ako smo že dalje za sporazum, je s tem večina faktično že vzpostavljena. Na ta način ne more vladi nikdo več očitati, da nima večine. No, v radikalni stranki jih je nekaj, ki zahtevajo, da se izvrši izprememba glede nekaterih članov seljaške stranke.

Uzunović je dobil jaseen mandat za nadaljevanje politike sporazuma s seljaško stranko, ali mogoče je delati kombinacije tudi z drugimi strankami z edino izjemo Svetozarja Pribičevića, ki nikakor ne more priti v vlado. V pošteve prihajajo namreč samo tiste stranke, ki so za narodni sporazum. Uzunović bo zahteval pojasnila k našim sporočilom in ta mu bo dal dr. Krnjević. Glavno je in prvo, da se ona dva umakneta, ker ne uživata zaupanja našega kluba, a tudi ne svojega. Vprašanje, ali se lahko ostaneta v vladi, je vprašanje našega kluba. Ni dovolj, ako se reče: Mi smo za politiko sporazuma. Ako ju Uzunović pridrži, potem znači to, da neče sodelovati s HSS in potem bomo videli, kaj bomo storili. Ako mu je več 6 ko 52, tudi prav. Ako on misli, da sta napram njemu angažirana, ker sta na ta način pripomogla k rešitvi krize, naj mu bo! To je potem druga stvar.

Kar se tiče mojega vstopa v vlado, imam za to popolnoma svobodne roke od kluba in to vprašanje bom rešil po svojem najboljšem preudarku. Poseti dr. Krajača pri dr. Nikiću imajo samo obilježje strogo resornega poslovanja.

ZNAČILNA IZJAVA UZUNOVIĆA.

Beograd, 24. aprila. Ministrski predsednik Uzunović je včeraj pozno zvečer pri odhodu iz predsedništva vlade izjavil: »Iz Zagreba še nimamo nič. Iz resolucije se more sicer nekaj videti. Toda nam je treba stvar sporočiti še na kak drug način. To je vzrok, da se še čaka. 25. april ni daleč, 22. april pa utegne vplivati na 25. april. Če so oni mogli ostati celi...« Uzunović ni končal stavka, temveč je sedel na avto in se odpeljal.

VOJNI MINISTER ODSTOPI.

Beograd, 24. aprila. Posebno se je opazilo, da na včerajšnjem sestanku ministrov ni bil navzoč vojni minister. To se spravlja v zvezo z vestmi, da bo odstopil. Kot nasledniki se že omenjajo: general Uzun Mirković, Živković in Zečević. Zadnji pa ima najmanj izgledov.

Ruski mužik — vstaja.

Na Dunaju, 21. aprila.

V članku »Ruski bau-bau« sem omenil tudi deflacijo in padec črvenca in temu sledečo sanacijo potom udeležbe zasebnega kapitala v industriji in zunanji trgovini. V domači trgovini je zasebni kapital itak že precej močno udeležen, n. pr. v oblačilni trgovini do 85 odstotka.

Jako značilno pa je tudi poročilo, da boljševiki kličejo zdaj na pomoč — kmeta, naj pomaga Sovjetom v boju proti padcu črvenca in za ozdravljenje vsega ruskega gospodarstva. Torej ruski mužik je postal — glavni rešitelj iz zagate, v katere so prišli boljševiški utopisti!

Naravno, saj je prebivalstvo nad 90 odstotkov docela kmečko in boljševizem sam mu je pripomogel do prave veljave. V caristični Rusiji je bil mužik — rob, mrtva duša v oblasti malega števila plemstva in carske obitelji. — Boljševizem je proglasil vso zemljo za last države. Od 22.800.000 desetatin plemiške zemlje so razdelili mužikom 21,8 milijonov. Ali poskrbeli so tudi, da mužik ni lenaril, da ni obdeloval zemlje po starih navadah, marveč da se je poslužil vseh pravil racionalnega, intenzivnega obdelovanja. Vlada je poskrbela za vsa orodja, za najboljša semena, nakupila je živine in dala kmetom tudi drugače potrebne kredite itd. — V »Narodnem Dnevniku« 3. aprila 1924 sem napisal tudi naslednji odstavek:

»Da bi vlada spodbudila kmete do intenzivnejšega obdelovanja, je odpravila konfiskacijo enega dela pridelka za državo ter uvedla davek v denarju. Kmet je zdaj sam gospodar svojega pridelka, samo davek mora plačati. Tako je tudi povsod drugod na svetu. Ruski kmet začneja čutiti, da je svoboden gospodar na zemlji, ki jo je dobil — samo delati mora pridno, da to zemljo tudi res in pametno obdeluje. — Eto, tu je začetek nove Rusije, ki so ji postavljene trdnje in vidni temelji! Tu je položen temelj za bodočo borbo kmečkega stanu proti boljševiškim teorijam. Da ruski kmet prej ali slej zmaga in da bo potem on dajal glavne smernice državni življenju, je lahko umljivo.«

V nadaljnjih člankih sem še čisto naglašal, kako so boljševiki na ta način šele ustvarili — ruski narod, ki pojde po svojih potih, kajti kmet ne bo nikdar komunist. Pa gorje tistemu, ki bi se drznil ovirati mužika na poti do popolne svobode! — In v resnici so boljševiki ves čas jako obzirno ravnali z mužiki, dasi so jim ti kar po vrsti pobijali davčne iztirjalce.

Boljševiki so pa poskrbeli tudi za izobrazbo dotlej zanemarjenega ruskega kmeta. Ustanovili so povsod take šole za silo, v katerih so se celo odrasli ljudje naučili čitati in mnogi tudi pisati. Zato se je njihov časopis »Bjedomat« hitro tako razširil, da so ga že v prvem letu tiskali — milijon iztisov.

Glejte, po dobrih 8 letih že kličejo na pomoč — ruskega kmeta, da ta reši potapljaljočo se ladijo zadnjih ostankov boljševizma. Da pojde to tako naglo, nisem pričakoval niti jaz, ki sem že pred dvema letoma pisal članke, polne optimizma o razvoju Rusije v moderno demokratično državo.

Zdaj pa ga kličejo boljševiki na pomoč, da redno plačuje davke, ker država potrebuje dohodkov; dalje, da intenzivno obdeluje zemljo ter skupiške za prodane pridelke nalaga v državne banke. — Blizna bodočnost pokaže, v koliko bodo znali pridobiti mužika za take »državne potrebe«.

Voditelji ruskega kmeta so pametni možje. Vedeli so dobro, kaj je najprej potrebno, t. j. ustvariti neodvisen kmečki stan, in temu dati neko stopnjo naobrazbe. Dosežen je kolosalen uspeh v malo letih.

Ker pa mužik ne more biti nikdar boljševik, kaj je naravnost nego... da se bo hotel otresti komunističnega varuštva ter sam priti do krmila v državi.

In z neverjetno naglico se bližamo časom, ko bo glavni stan v državi imel tudi prvo in odločilno besedo v upravi, v vladi. Organizatorji, voditelji ruskega kmeta so obenem voditelji kmečke internacionale, v kateri so zastopani vsi civilizirani narodi sveta.

Ta organizacija pa ni boljševiška — Komintern, kakor so jo lani razkričali iz Beograda, da so mogli zapreti Radića. Ta beogradska čaršija, ki vlada Jugoslavijo, je v svoji centralistiški besnosti slepa in gluha, da ne vidi, kako dere v pogubo ter odbija od sebe in države najboljši zavezniki.

Kakor trdno verujem, da pride ruski kmečki narod na krmilo, tako sem prepričan, da ne bo prelita niti ena kaplja krvi; ves razvoj v Rusiji gre mirnim putem dalje proti cilju, da bo ogromna večina naroda imela v upravi zemlje tudi odločilno besedo. — Danes ga kličejo sami boljševiki na pomoč in pride čas, ko priznajo svoj popolni polom ter povabijo voditelje kmečkega stanu na sodelovanje v vladi. To pa bo začetek konca boljševiške Rusije, kateri bo sledila — Rusija ruskega kmečkega naroda in njegove inteligence! To bo — slovanska Rusija, naša priateljica in zaščitnica!

Giuseppe Mazzini je poznal le naš ilirski pokret in že takrat je prerokoval, da med Jadranskim in Črnim morjem vstane jugoslovanska država, — in pridružil je Italijane, naj skrbé, da bodo prijatelji s to mlado državo.

Veliko lažje je prerokovati, da se veliki ruski narod otrese boljševiških utopij ter da ogromna večina bo znala uveljaviti svojo voljo. Zato je upanje, da ne bo imela slabih posledic naša dosedanja nemarnost in neslovansko obnašanje proti Rusiji. Lansko vpitje proti kmečki internacionali so nam sicer zamerili, ali pomirili so se, ker so videli, da je ogromna večina jugoslovanskega naroda prav tako nedolžna, kakor je 90 odstotkov ruskega naroda nedolžnega na boljševiških eksperimentih. Kakor mora ruski narod čakati, da se boljševizem izživi in s tega sebe pokolje, tako mora tudi večina jugoslovanskega ljudstva potrpeti, da postane nemogoča samovlada beogradske čaršije.

Ali ruski narod vstaja in se bliža popolni zmagi, tako se bliža tudi vstajenje Slovenec, Hrvatov, Srbov in Bolgarov v močno Jugoslavijo ob Jadranskem, Egejskem in Črnem morju ter prekosi tako celo sen velikega Mazzinija!

A. G.

„Jutrov“ članek o korupciji

je na vsak način mojstrovina, kakršne se ne doživi zlepa.

»Glede korupcije smo nekako s ponosom pogledovali čez Savo in Drino, češ, mi smo boljši...«

Tozadeven ponos mladine je moral biti res nekako čuden!

»To pot moramo izjaviti, da nas ta odkritja (o korupciji Radićeve stranke namreč) samo bole in žgo.«

Hinaveev, kakor se vidi, v SDS nimajo, pač pa lahkoumnih teličkov, ki te hinavščine ne vidijo.

Danes vsakdo ve, da je (vsled korupcije Radićeve stranke seveda) padla senca korupcije na vse Hrvate.

Torej so vendarle vsi Hrvati za Radića! Mojstrsko, kako se zna zagovariti »Jutro«.

Ze samo začetek je impozanten.

»Val težkega razočaranja gre po državi...«

In ustavil se je v Knafovi ulici, je pozabilo dostaviti devisko čisto »Jutro«.

In nato slede cvetke, ena lepša od druge:

»A zaradi tega (ker je padla sramota na Hrvate) ni treba obupavati.«

Ali je SDS sploh treba obupavati?

Pa niti brez resnic ni »Jutrov« uvodnik. Pravi namreč:

»Kjer se pobija le iz partizanstva in radi demagogije, tam je bitka izgubljena.«

To samospoznanje dela »Jutro« čast in zato samo čestitamo »Jutru« na bližnjem in sigurnem porazu.

Pa tudi filozofirali hoče »Jutro« in globokoumne vpraša:

»Zakaj pa cvete korupcija?« In potem odgovori: »Gotovo je treba, da se moralno stanje vseh slojev dvigne.«

Odgovor sicer ni bogve kako duhoviti, toda od »Jutra« človek tega niti zahtevati ne more.

Pač bi bilo dobro, da bi se »Jutro« vsaj za sebe vzelo svoj nauk k sreči in pričelo skrbeti za dvig morale v svojih lastnih vrstah. Ker v teh krogih hodi morala na zlati pošvedranih čevlji, kar je stara resnica.

V resnici divno je naše »Jutro«, kadar pobija korupcijo. Toda še bolj fletkana je njegova meditacija o korupciji. Je vendar dobro, če kdo v teh resnih časih skrbi za smeh in zabavo, četudi neprostovoljno.

pesniškim rekvizitom in njihovih osladnih blagolastnosti. Gspanova pesem ima še nekaj več, nekaj česar po Cankarju še nismo slišali, namreč: tendenco, ne vulgarno, nego umetniško podano.

Bratko Kreft objavlja začetek svoje socialne drame »Tiberij Grakhe«, časovno pomaknjeno v antično dobo, dasi ima popolnoma modern motiv: borbo med izkoriščevalci in izkoriščanci. Res da je dialog nekoliko dolgovzen, ali novo obliko slovenske socialne drame pomenja »Tiberij Grakhe« vsakakor.

Članek Cirila Dekleva: »Cankar in Narodno gledališče v Ljubljani« vsebuje mnogo važnih konstatacij. Za Cankarjevo petdesetletnico je Narodno gledališče popolnoma nepripravljeno, kar je razumljivo, ko ugotovi članek, da je gledališče od leta 1900 Cankarja omalovaževalo in so bile skoro vse uprizaritve Cankarja, razen dveh, treh izjem izredno slabo pripravljene. Sezoni 1923/24 in 1924/25 sta bili sploh brez Cankarja. Debevec se ne čudi temu, ko vidi, da vodita gledališče gg. M. Hubad in Pavel Golia, čudi pa se, da jima pomagata tudi Župančič.

Petdesetletnici tržaške »Edinosti« je namenjen članek Iva Grahora »Jubilejno obzorje«. Grahor točno podaja zgodovinsko linijo »Edinosti« in ugotavlja sedanji položaj okrog »Političnega društva Edinosti« v Trstu in splošne politične razmere med pri-

Politične vesti.

— Pašićev odgovor Ljubi Jovanoviću. V »Politiki« je odgovoril Nikola Pašić v obliki naročenega interviua na pismo Ljube Jovanovića. Med drugim je dejal Nikola Pašić, da je bilo vedno njegovo načelo, da vrača tako nazaj, kakor se mu posojuje. Ne more in neče odpustiti žalitve ženskih članov svoje rodbine. (Naši bralci se bodo spominjali, da Ljuba Jovanović ni omenil nobenega ženskega imena, temveč samo Pašićevo deco. Op. ur.) Ljuba Jovanović ni zameri, ker nisem preprečil napadov svojega sina, toda sam ni preprečil napadov svojega zeta. (Razlika pa je v tem, da se o krivdi Lj. Jovanovića ne more govoriti, da se pa o krivdi Radića Pašić mora govoriti. Op. ur.) — Z ozirom na svojo starost je dejal Pašić, da je sicer res star, da pa se izbornu počuti in mnogo bolje ko kak šestdesetletnik, ki ne vzdrži nobenega političnega viharja. V njegovi rodbini so bili vsi moški stoletniki, ki so vsi umrli duševno čisti. Očitke g. Jovanovića o delovanju vlade zavrača, ker bi morali biti predloženi pred drugim forumom in ne pred radikalnimi volivci v Dalmaciji. A ko so bili ti očitki povedani na pravem mestu, je Lj. Živković preprečil diskusijo. Op. ur.) G. Pašić je nadalje izjavil, da nima ničesar proti temu, če je njegov sin obsojen, če je kriv. Toda obsojeni morajo biti tudi vsi drugi krivci. Treba imenovati mešano komisijo, ki bo preiskala vse afer. Če more g. Ljuba Jovanović še ostati v stranki, o tem je odgovoril g. Pašić sicer indirektno, toda jasno. Pravi, da ga je Lj. Jovanović izval in da je s tem sam postavil vprašanje njegovega nadaljnjega bivanja v stranki. Komur ni po volji dosedanje delo radikalne stranke, temu je vedno na prosti dano, da izstopi iz vlade. — S tem migljajem s kolom je zaključil g. Nikola Pašić svojo izjavo. — Da bo imel na seji širšega glavnega odbora radikalne stranke g. Pašić večino, je brez dvoma. Drugo vprašanje pa je, kako se bodo odločili radikalni poslanci. Da bi vsi zapustili g. Ljubo Jovanovića ni verjetno in zato je prav mogoče, da bo pomenila nedelja razkol v radikalni stranki.

— Iz Radićevega govora po seji HSS. O odnosih med Srbi, Hrvati in Slovenci. Radić je dejal: Govoril sem Pašiću, Uzunoviću in drugim radikalom. Vzemite statistiko, kakor hočete, vedno je na eni strani pet milijonov Srbov, na drugi strani pa pet milijonov Hrvatov in Slovencev. Če pride do boja, potem je 5 milijonov manj 5 = 0, če pa je sporazum, potem je 5 in 5 milijonov 10 milijonov. — O svoji udeležbi v vladi je dejal: Kar se tiče sodelovanja St. Radića v vladi, ima to vprašanje rešiti samo St. Radić. To vprašanje je odvisno samo od mene in ker pravim jaz, da ne grem v vlado, potem ne gre v vlado St. Radić. Radić sam je dejal, da ne gre v vlado, ni bil pa pognan iz vlade, ker kako naj bo oni, ki more drugega napoditi, z njim enakovreden? — O svoji lojalnosti: Mene očitajo prave? — O svoji lojalnosti: Radikalni mu očitajo, da nima manir. Toda, ko je bil v čem in niti z Nastasom Petrovičem, ki sta oba njegova prijatelja. Pa niti ne z zemljoradniki, samo da mu ne bi mogli radikalni očitati, da pakтира z drugimi skupinami. Niso pa tako delali radikalni, ki so se, dokler je on še bil v vladi, pogajali z njegovimi ljudmi, da jih odcpejo od njega. Jaz kot človek brez manir sem pazil na to, vsa radikalna vlada pa je vedno poskušala, da me razedini z mojimi ljudmi in doseže razkol v HSS, pa ni v tem uspela: ker je Bog na nebu, a hrvatski seljak na zemlji.

— Slepomišenje. Delegatski zbor NSS je sklenil, da postane privesek SDS. Kot viđen dokaz tega so bile tudi volitve, ko je bil tudi izvoljen za novega načelnika stranke g. Juvan, dočim je moral g. Deržić odstopiti. Istočasno, ko je bila samostojnost NSS pokopana, pa je bilo tudi sklenjeno, da stranka še naprej ostane. Je to čisto navadno slepomišenje, ki ga povečuje še poročilo o poteku delegatskega zbora v »Novi pravdi«. Niti en narodni socialist ne more iz tega poročila spoznati, za kaj je šlo na delegatskem zboru. Ali so mar hoteli gospodje okoli »Nove pravde« z novim načinom poročanja povedati, da si ne upajo javno razložiti svojega stališča? Ali so sedaj, ko so v službi SDS, tudi za tajno diplomacijo? Kaj pa so še pravzaprav rešili od »svojega socializma«?

— Skupen nastop zemljoradnikov s HSS pri občinskih volitvah v Dalmaciji. Zemljoradniške organizacije »Težačke sloge«, ki so pri prejšnjih volitvah glasovale za listo dr. Angelinovića, izjavljajo sedaj, da bodo glasovale

za listo HSS, ker nočejo glasovati za meščanske liste. Na ta način je sigurno, da bo HSS precej pridobila.

— Nova blamaža g. Mussolinija. Italijanski generalni konzul v Gdanskem je pri senatu protestiral, da tisk v Gdanskem tako zelo napada Mussolinija. Protest je bil brez učinka, ker je senat izjavil, da z ozirom na svobodo tiska ne more ničesar ukreniti.

— Ruska pogajanja s Čangsolinom. Sovjeti so se začeli pogajati s Čangsolinom. Kot prvo posledico večje spravljivosti sovjetov je zabeležiti odstop glavnega ravnatelja Vzhodnokitajske železnice Ivanova, ki je bil Čangsolinu zlasti osovražen. Na mesto Ivanova je prišel spravljivši Serebrakov. Obenem so se pričela pogajanja za točno določitev kitajskih in ruskih pravic na železnici.

— Abdelkrimovi mirovni pogoji. Na francosko-angelske zahteve je odgovoril Abdelkrimova delegacija, da je sicer zelo za mir, da pa ne more sprejeti pogorjev v stavljeni obliki, ker jej to ne dopušča nacionalna čast. Zato predlaga, da se naj zahteva od Abdelkrima le, da prizna avtoriteto sultana, ne pa, da se njemu podvrže. Tudi zahteve po odstranitvi emira se ne more sprejeti, temveč naj se zahteva le, da se bo emir pozneje sam umaknil. Seveda ne more biti govora o tem, da ne bi smel emir hoditi v muslimansko deželo. Razonožitev pa se more sprejeti le, če se obenem določi, da ima Rif ustanoviti milico, ki bo skrbela za javni red in mir. Ujetniki bi se zamenjali takoj po sklenitvi miru. — Francozi ne odklanjajo popolnoma rifske protipredlogov, hočejo pa, da se najprej sklene premirje. Francoski listi so optimistični in napovedujejo skorajšnji mir.

KRATKE VESTI.

Predsednik poljske republike Wojciechowski ni sprejel demisije vlade Skrzynskega, ki torej ostane.

Vprašanje francoskih vojnih dolgov Ameriki je urejeno na ta način, da so Amerikanci odpustili Franciji polovico dolga in vse obresti, ostali dolg pa plača Francija v 62 letnih obrokih.

Panika na bukreštanski borzi je nastala vsled ponovnega in velikega padca rumunske valute. Vzrok padca valute je v neurejenih notranjih razmerah Rumunije.

Siam in Perzija zahtevata nestalno mesto v Svetu Zvezde narodov, Kitajska pa zahteva stalno mesto.

BELEŽKE.

V stilu »Ponedeljka«.

V »Novi Pravdi«, najnovejšem glasilu SDS, čitamo to-le rokomavarsko notico:

»V štalah »Delavske politike« se parijo debeli biki z mladimi junicami. Slučaj je nanesel, da je med nje zašel osel, ki je to opisal »Delavski politiki«.

Ce ne bi bila notica tako zgledno surova, potem bi dostavili, da se je tisti osel spotoma ustavil tudi v »Novi Pravdi«.

JEZIKOVNA ZGODOVINA IZRAZA »BITANGA«.

Kakor znano, je nedavno prometni minister Krsta Miletić povodom svoje ostavke imenoval v dotičnem dopisu na ministrskega predsednika Stjepana Radića med drugimi žaljivkami tudi »bitanga«. V »Slovenec« dne 16. t. m. je nato nekdo poskusil ta izraz razpoznati kot takega nemškega izvora. Baje so Hrvati kakor Srbi imenovali one švabske berabe, kateri so vedno rabili besede: »Bite, danke,« kot »bitange«, in dostavljajo še dotični »jezikoslovec«, da ta izraz ni turškega izvora, kakor bi si kdo zahtek mislil. — In vendar je temu tako, kajti »bite« je v turščini »uš«, v madžarščini, t. j. v turščini sorodnem jeziku, je pa »bitang« isto kakor potepuh ali kandidat za vislice (»bito, bitofa« = vislice). Kar radičev potepuh v svojem »Srbskem rječniku«, da sta beseda »bitanga« in »bitanžiti« se izrazila v Vojvodini v rabi, t. j. v onih krajinih, katere mejijo ob madžarsko prebivalstvo, in označujejo potepuha ali klateža odnosno potepati ali klatiti se. Da so ti ljudje tudi ušvi, ker prenočujejo tam, kjer jih ravno noč in sila zaloti, je samo razumeno, in ker imajo navadno tudi kake manjše ali večje zločine na vesti, so seveda tudi vedno v neposredni zvezi z vislicami.

Izjavjanje besede »bitanga« iz nemščine nima torej nikakave podlage in je smatrati zgolj kot popolnoma neznansveno tolmačenje, kakor je v obliki rabi, ako se poda prosto ljudstvo na jezikovno polje.

D. Z.

»MLADINA«. ŠT. 4—5.

Štev. 4.—5. »Mladine« se razlikuje od št. 2.—3. zlasti v tem, da vsebuje tudi leposlovne prispevke. V česu, ko nameravajo izdajateljski krogi neke ugledne slovenske revije prekinili z dolgoletno tradicijo in iz te sploh odstraniti leposlovje, čutijo mladi kulturni delavci ravno nasprotno potrebo. Z uvedbo leposlovnih prispevkov v »Mladini«, ki je v začetku prinašala poleg člankov le prevode iz antičnih slovstev, je ta mnogo pridobila in se izpopolnila. Nobenega dvoma ni več, da se oglašja v »Mladini« po dolgih desetletjih zopet enkrat nova in energična kulturno umetniška generacija, kakor je slovenska kulturna javnost že dolgo potrebuje.

Z literarnimi prispevki sodelujejo: Anton Ocvirk, Alfonz Gspan, Vinko Košak in Bratko Kreft.

Anton Ocvirk ima ekspresivno pesem »V blaznenju«. Dasi je pesem še pod vplivom slovenskega arizma, vendar je že v njej slutnja novega izražanja, za enkrat sicer še instinktivna, ki pa zna postati zavestna. Vsekaror si je Anton Ocvirk že pridobil slovestveno legitimacijo.

Kar Ocvirk samo slut, to postaja pri Alfonzu Gspanu in Vinku Košaku že zavestno jasno. Gspanova pesem »Jez« in Košakova »Si videl okoli« že kažejo notranji odpor proti artističnim predvojam

morskim Slovenci. Danes imamo tam v vseh ozirih politično, gospodarsko, kulturno cepitev. Dualizem je permanenten. Krogi okrog »Edinosti« se še vedno igrajo politične reprezentante, ker jim primanjkuje smisla za podrobno delo. To mlajši sodelavci »Edinosti« tudi občutijo in skušajo temu odopmoči. Dočim delajo Italijani sistematično in enotno, so Slovenci razcepljeni in brez političnega obrambnega načrta.

Veleinteresanen in odlično pisan je članek Karla Kocijančiča: »Ker so mariborskemu gledališču prepovedali uprizaritev Cerkvenikove drame »V vrtincu«. — Kocijančič je v tem članku uporabil vse možnosti stila, ironije in sarkazma, samo da do golega osmeši ukrep mariborskih oblasti, ki so uprizaritev omenjene drame prepovedale. Prvi akt slovenske cenzure je po mnenju Kocijančiča le humbug in pa prikrito sredstvo, da se gotovi činitelji proslavijo in kar je glavno: avanzirajo.

Prof. Fran Veber nadaljuje svojega »Sokrat«. Tudi v tem članku je prozoren Veber namen, dati slovenski inteligenci na podlagi starih antičnih primerov, nova moralna načela in jo etično dvigniti. Veberova dela nikakor ne gre podcenjevati, še manj pa ignorirati. V nasprotju z ostalimi mladimi, ki hočejo starejšo obliko slovenske kulture nadomestiti z novo, jo skuša Veber le nekako reformirati, izboljšati.

Članek Bratka Krefta »Jack London« podaja duševni profil tega velikega ameriškega proletarskega umetnika. Kreft je o Londonu že pisal in je tudi na »Delavski akademiji« o njem predaval, o čemer je »Nar. dnevnik« tudi poročal.

Na platičnik objavlja »Mladina« svoj kulturni in umetniški program ter manifest mlade kulturne delavce. Tu je določeno povedano, kaj mladi hočejo in proti čemu se borijo. Proti govekarjanstvu in proti onim, ki so zamenjali svoj borbenost s hlapčevskim molkom radi ljubih karjer in literarnih programov ter proti mističnemu brezplodnemu življenju, meškobnemu pesimizmu ter za življensko zdravi novi realizem.

Sotrudniki »Mladine« se torej zavajajo, kaj hočejo in to jih odlikuje pred drugimi kulturnimi in literarnimi pokrovi, ki so se že pojavili in se še bodo. »Mladina« se z vsako številko bolj uveljavlja in pridobiva na ugledu. Danes je položaj že tak, da je krog okoli »Mladine« edini protitež vsemu anahronističnemu v slovenski literaturi, gledališču, vsemu kulturnemu življenju sploh. Samozavest »Mladine« je hkratu tudi najboljša garancija za njen uspeh.

C. K.

Naročila sprejema upravnništvo, Kolodvorska ulica 7. Revijo toplo priporočamo vsem prijateljem neodvisne besede.

Kdo je ustanovil SKS?

V mladinskih listih in tudi v listih SLS se stalno ponavlja trditev da je bila ustanovljena Samostojna kmetijska stranka od JDS, oziroma od g. dr. Gregorja Zerjavca.

To je absolutna neresnica in kljub temu, da se ta neresnica stalno valja po slovenskih listih, si še do danes ni noben politik in noben list potrudil, da bi to trditev tudi dokazal.

Nasprotno je res, da je kmetijsko gibanje, kakor ga je predstavljala in kakor ga še predstavlja SKS, nastalo iz kmetov samih in sicer ne šele po vojni, temveč tudi že pred vojno. Kmetje so pač čutili potrebo po lastni stanovski stranki, toda preobloženi z lastnim delom niso uspeli, da bi svojo politično organizacijo tudi izvedli. Poskusi pa so se izvršili in najbolj znano in pomembno je bilo v tem oziru gibanje goriških kmetov, ki je izšlo iz čisto gospodarskega momenta. Da se rešijo goriški kmetje prekupčevalcev, da se odjedli kmetu skoraj ves dobiček pri krompirju, je bila ustanovljena v Vrtojbi kmetijska zadruga, iz katere se je polagoma razvil mečeno politično gibanje. Bilo je že razvilo mečeno politično gibanje, toda manj na tisoče kmetov organiziranih, toda manj na tisoče kmetov in zato je mnogoobsejajoče gibanje propadlo.

Pa ne samo na Goriškem, po vsej Sloveniji je bilo med kmeti nad vse močno nagnjenje za ustanovitev samo kmetijske stranke. SLS, ki je vedno dobro poznala dušo našega kmeta, je zato tudi ustanovila Kmečko zvezo in s tem dosegla, da ni bilo kmetijsko gibanje naprej proti njej. Pa tudi med naprednimi kmeti se je pri vsakih volitvah pokazala volja do res kmetijskih kandidatov in viden izraz te volje so bili tudi razni listi, ko »Narajec« in drugo.

Vojna je kmetijsko misel znova oživila in že leta 1917 se je pričelo med kmeti govoriti o potrebi kmetijske stranke. To spoznanje je nato stalno raslo in privedlo l. 1919 do ustanovitve Samostojne kmetijske stranke. Stranko so ustanovili po večini bivši prišlasi SLS ter nekateri napredni kmetje. SDS nima pri tej ustanovitvi prav nobenega deleža in tedaj je imela SDS še svoj kmetijski odsek in kot njegov reprezentant je bil tudi g. Ivan Pucelj podpredsednik JDS.

Predolgo bi bilo, če bi hoteli podrobno poročati, zakaj je kmetijski odsek propadel in zakaj je g. Ivan Pucelj zapustil SDS, zato tuje naj samo ta konstatacija, da je imela JDS že ob ustanovitvi SKS svoj poseben kmetijski odsek, ker ta konstatacija najjasneje priča, da ni bila SKS ustanovljena od JDS.

Res pa je to, da so pozneje gospodje od JDS, ko so videli, da se nova kmetijska stranka odločno bori proti SLS, ki tedaj ni bila tako dalekovidna, da bi sklenila z novo skupno kompromis, upali, da bodo mogli napeljati vodo na svoj mlin. To so upali tembolj, ker je bila nova stranka vseskozi uspešna, kar so itak volitve l. 1920 jasno pokazale.

Treba pa je posebej omeniti način, kako so si gospodje od JDS hoteli pridobiti upliv pri SKS. Edino korekten način bi seveda bil, da se obrnejo naravnost na vodstvo stranke,

Tega pa seveda niso storili in so z najbolj prijaznimi besedami vsiljevali nekaterim vodilnim možem denar za agitacijo. Pa niti ta denar ni bil njihov, temveč Jadranske banke, kakor so to poznejši dogodki odkrili.

Na ta način so gospodje mislili, da so si SKS za popolnoma pridobili. Pa so se temeljito urezali in ponudba esdesarskih pravic, da kandidirajo na listi SKS in da sprejmejo program SKS, je bila odločno odbita.

Zastopniki SKS so ta sklep stranke tudi vsebno sporočili dr. Zerjavu, ki je nato izjavil, da bo vse objavil. Tega pa dr. Zerjav ni storil, ker so mu zastopniki SKS po pravici izjavili, da bo objava samo njemu v škodo.

Iz vsega tega je jasno razvidno, da nimajo naši sedanji esdesarji pri ustanovitvi SKS nobene druge zasluge, ko to, da so hoteli postaviti k cvetoči stranki svoj piskerek. Pa še ta namera jim je temeljito spodletela že leta 1920 in vsa leta kasneje. Odtod tudi vsa jeza na »zelene generale« in one idejne ljudi, ki se niso dali premotiti.

Še bolj jasno pa izvira iz vsega delovanja SDS, da ta stranka nikdar in nikoli ni mogla biti za kmetijsko gibanje.

Kmetijsko gibanje sloni predvsem na gospodarskem momentu. Kmetje zahtevajo prost izvoz poljedelskih produktov in živine, in prepoved uvoza živine ter poljedelskih produktov, zahtevajo prost uvoz poljedelskih strojev, so kratkoma odločno na produktivnem in ne na konsumentem stališču.

Naši esdesarji pa so bili vedno strogo na konsumentem stališču in sicer na tako pretiranem, da so bile njih odredbe vsemu narodnemu gospodarstvu v škodo. Se na znani kronski seji v Ljubljani je dr. Zerjav dosegel, da je bil prepovedan izvoz živine in žita, dovoljen pa uvoz ameriške moke in masti. Ustanovitelj »kmetijskega gibanja« takega sklepa ne bi mogel nikdar zagovarjati in če ga je, potem je z njim dokazal, da nima niti pojma o kmetijskem gibanju.

Bilo je to enako kardinalno nepoznanje gospodarskih zahtev kakor je bilo preganjanje trgovcev pod firmo boja proti draginji, kar so tudi zakrivali esdesarski ministri. Da so mogli nekateri trgovci na to žalostno dobo pozabiti, jim res ni v čast. Še bolj v nečast pa bi bilo kmetom, če bi ti pozabili, na kak način so jih hoteli esdesarji kupiti in jih s pretirano konsumentsko politiko gospodarsko uničiti.

Ne samo neresnica, temveč nezmišelnost je trditev, da je JDS ustanovila SKS. Zakaj naši esdesarji so imeli vedno, tudi že davno pred vojno, zmisel le za politiko mandatov, nikdar pa za politiko delovnega ljudstva.

In ker niso imeli nobenega zmisla za zahteve delovnega ljudstva, zato niso znali niti izbrati gesel, katerim bi moglo ljudstvo slediti. Zato je bila alfa in omega njih idejne mizerije boj proti klerikalizmu. Pa se tega niso znali voditi drugače kot s podgovinami in že stokrat obrabljenimi frazami.

Ne, taki ljudje niso mogli ustvariti nobenega gibanja, oni so mogli le eksploatirati že obstoječe gibanje.

Pri SKS pa se jim ni niti to posrečilo!!

Pirova zmaga protideklarašev.

(Odgovor na notico v »Jutru« z dne 18. l. m.)

Res je, da je »zmaga« klub sam. demokratičnih učiteljev z listo svojih delegatov za pokrajinsko skupščino UJU na zborovanju društva učiteljev in šolskih prijateljev za ljubljansko okolico z 20 glasovi večine. Kakšen pa je bil način agitacije, naj podamo javnosti sledeča dejstva, katerih bi se moral sramovati vsak pošten človek.

1. Lista delegatov-deklarašev je bila izdana kot ob njenem rojstvu in nasprotniki so uporabljali ostudno osebno gonjo proti kandidatom deklaratorne liste.

2. Upravitelj posameznih šol so izvajali najgrobnejši teror napram podrejenemu učitelstvu in ga osebno vodili pred skrutinjo, kakor pastir svojo čredo v stajo.

3. Grozili so, da se povrne PP režim in da bodo brezobzirno obračunali z vsakim, ki bo volil listo deklaratorno.

4. Volile so cele družine obstoječe iz 2-4 članov, izvzemši služinčadi.

5. Na volišče so spravili vse svoje prišlase, dočim je ostalo nad 40 članov deklaratorne doma iz bojazni maščevanja, ki se jim je grozilo.

6. Takimi in enakimi sredstvi so si izvojevali »zmago«.

Naš okraj ima v učitelstvu najhujše eksponente oficijelne sam. demokratske stranke, ki jih je režim PP s pomočjo bivšega vodstva UJU spravil večinoma nezakonitim potom ali pa potom proslulega paragrafa 71. na udobna mesta z namenom, da bodo klerikalno ljubljansko okolico »pomladinili«. Ne čudimo se marsikateremu učitelju in učiteljici, ako je glasoval za protideklaraško listo, če pomislimo na strah in grozo PP režima, s katerim so operirali v agitaciji. Protideklaraši se nimajo kaj ponašati z zmago, pridob-

ljeno z ljudmi, ki so že izdali našo organizacijo s pristopom v Slomškovo zvezo in nato po prevratu zopet izdali Slomškovo zvezo s pristopom v UJU. Zato naj bodo pripravljeni, da bodo lepega dne ti vzor značaji, s katerimi se klub sam. demokratičnih učiteljev ponaša v javnosti, izdali tudi njih same. Tudi teror je najnevarnejše sredstvo v dosegu svojega cilja. Takega sredstva se poslužujejo le brezidejne organizacije v svoji trli razpadlosti, da rešijo svoje zadnje postojanke.

Deklaraši pa so lahko ponosni z izidom, kajti kdor je glasoval za deklaratorno listo, je glasoval brez vsakega pritiska in kar je glavno po svojem prepričanju, ki mu ga narekuje zdravi možgan. To so značaji, ki se niso ustrašili nikakih groženj kluba sam. demokratičnih učiteljev in ki so pripravljeni se žrtvovati ne za osebna korita, ampak za skupno korist organizacije, iz katerega naj vsi člani enakomerno zajemajo. Vi, protideklaraši, se ne morete najmanjše ponašati s svojimi pristasi v teh čednostih in samo majhna sapica zamere vaze razredčiti za vedno. Tudi grožnje nezaupnice bodo deklaratorni z lahko vestjo, in ne da bi se njih čast najmanj okrnila, preboleli od hlapcev, tuje komande in izdajalcev svojega lastnega stanu. Golovi pa smo da vas zapeljanci bodo prej ko slej spoznali in vas zapustili.

Vedite pa, da se deklaratorno predobro zavedajo, da edini izhod je naprej za skupno stanovsko strokovno organizacijo vsega poštenega in neselčenega slovenskega učitelstva, kajti poštenu UJU-jevci in poštenu Slomškariji se bomo našli skupaj, dočim se bodete vi in vam enaki, še naprej udajali svojim zastarelim in do morda ogroženim tradicijam — liberalcev in klerikalcev.

Zahteve stanovanjskih najemnikov v Mariboru.

Na velikem protestnem shodu stanovanjskih najemnikov za mesto Maribor in bližnjo okolico z dne 18. aprila 1926 leta so bile sprejete sledeče zahteve.

Ministru za socialno skrbstvo.

1. Stanovanjski najemniki odobravamo in se brez pridržka pridružujemo resolucijam, sprejetim na kongresu Saveza stanovanjskih najemnikov v Zagrebu z dne 21. marca 1926 leta.

2. Protestiramo najodločneje zoper nečloveške deložacije ter nujno zahtevamo, da se tozadavne določbe stanovanjskega zakona nemudoma ukinejo.

3. Zahtevamo podaljšanje stanovanjske za-

ščite najmanj do leta 1930 in izpremembo sedaj veljavne zakona v smislu zahtev kongresa Saveza stanovanjskih najemnikov v Zagrebu dne 21. marca 1926.

4. Protestiramo ponovno in najodločneje zoper postopanje vlade, ki doslej za omiljenje stanovanjske bede ni še nič storila in niti ni nakazala za gradbo stanovanj za državne nameštence določenih kreditov.

5. Zahtevamo, da se drž. nameštencem današnji razmeram primerno zviša stanarina, dočim naj se drž. starim vpokojencem, ki se jim je stanarina svojčas sploh ukinila, zopet prizna in naknadno nakaže. Z ozirom na izredno bedni položaj vojnih invalidov, vdov

in sirot ter kronskih vpokojencev zahtevamo, da se jih polom stanovanjskega zakona še prav posebno zaščiti pred izkoriščanjem in navijanjem najemnine.

6. Zahtevamo, da država preskrbi občinam in slavnim zadrugam cenena odnosno brezobrestna posojila za gradbo malih stanovanjskih hiš, ker je edino le na ta način mogoče omiljenje in pobijanje vladajoče stanovanjske bede.

7. Zahtevamo, da država za svoje urade in drž. nameštence končno enkrat zgradi potrebna poslopja in opusti dosedanje ediozno prakso nakupovanja obstoječih privatnih stanovanjskih hiš za uradne prostore, ker s tem država sama, ki je v prvi vrsti poklicana, da omili obstoječe pomanjkanje stanovanj, stanovanjsko bedo le še povečuje.

8. Stanovanjska beda v minulih letih ni niti najmanj pojenjala, temveč je baš vsled enostranskih določb stanovanjskega zakona dosegla vrhunec, kar najjasneje dokazujejo vedno bolj se množče deložacije. Ker je sedanji stanovanjski zakon radi svojih nečloveških in nesocialnih določb vladajočo stanovanjsko bedo le še poostiril, pričakujemo, da merodajni faktorji našega skupnega klica ne bodo preslišali in da bodo storili svojo dolžnost po vzgledu drugih evropskih držav. Že danes pa naglašamo, da odklanjamo vsako odgovornost za vse zle posledice, ki bi jih rodila ukinitve stanovanjske zaštite odnosno nadaljevanje dosedanje prakse deložacij in demontiranja stanovanjske zaštite.

II.

Velikemu županu mariborske oblasti v Mariboru.

1. Pozdravljamo započeto gradbeno akcijo mestne občine, vendar pa ugotavljamo, da je Osrednji načrt nezadosten, ker občina dejansko nič ne prispeva, da bi bila to baš sedaj ena najpoglavnejših njenih nalog in dolžnost. Le z dejansko podporo in prispevanjem mestne občine bi bila započeta akcija dostopna tudi širšim slojem, dočim je sedaj samo nekaterim.

Nismo sicer nasprotni nameravani zgradbi novega rotova, zdi se nam pa, da je spričo vladajoče stanovanjske bede la akcija še preuranjena.

Zahtevamo od občine, da se v večji meri pobrija za deložirance, jim spravi na občinske stroške vsaj polhišvo pod streho, jih v njihovi stiski gmotno podpre ter da jim tudi sicer gre v vsakem oziru na roko.

2. Obenem naprošamo g. velikega župana, da zastavi vse svoje sile, da se nečloveške deložacije, ki se v Mariboru vedno bolj množijo, in naši tozadavni zahtevi ugodi.

Zahtevamo tudi, da se vsa izpraznjena stanovanja razpišejo že ob pondeljkih in razglašajo v vseh tujakšnih časopisih, ker je na ta način dana prosilec možnost, da si izpraznjena stanovanja pravočasno ogledajo in zanje za ali ne zaprosijo. Obenem zahtevamo, da se razprave pri stanovanjskem sodišču za dolžnost stanovanj vrše javno, kot se to prakticira po drugih mestih.

Pričakujemo, da se našim upravičenim zahtevam ugodi.

JAPONSKA MORNARICA.

Sedanji japonski proračun je najvišji, kar ga pozna Japonska. Je deficiten in sicer predvsem vsled velikih izdatkov za mornarico. Finančni minister zahteva, da se znižajo mornariški izdatki vsaj za 100 milijonov jen. Toda mornariški minister je pristal na kvečjemu 50 milijonov. Kako velik je proračun mornariškega ministra, se vidi najlepše iz celotnega proračuna, ki znaša v tisoč jenah:

kraljeva lista	4.500
zunanje zadeve	18.102
notranje zadeve	238.900
finance	338.710
vojna	199.833
mornarica	239.028
justica	32.489
prosveta	123.593
poljedevstvo	44.916
trgovina	12.122
železnice in pošte	346.039

Skupaj 1.598.232

tisoč jen. (Ena jena približno pol dolarja.)

Dohodki Japonske pa so proračunjeni le na 1.529.000.000 jen in znaša deficit Japonske torej nad 69 milijonov jen. K temu pa pridejo še naknadni krediti v znesku 17 milijonov jen in znaša torej celokupen deficit nad 86 milijonov jen ali preko 40 milijonov dolarjev. Kljub temu pa mornariški minister neče dovoliti znižanja proračuna za mornarico.

Deloma je to razumljivo, ker pozicija Japonske je na Daljnem Vzhodu nedotakljiva, dokler ima Japonska močno mornarico. Niti veliko večja ameriška ali angleška mornarica ne bi mogla Japonski ničesar storiti in v slučaju vojne bi bila Japonska takoj gospodar Filipinov, Hongkonga in kitajske obale.

Po washingtonskem dogovoru bi moralo biti razmerje med ameriški, angleškimi in japonskimi velikimi bojnimi ladnjami ko 5:5:3. Ta dogovor je bil za Japonsko največja sreča, ker Japonska ni bila v finančnem stanju, da bi mogla tekmovali z bogato Ameriko in Anglijo. Če bi ostalo še naprej pri svobodnem tekmovalju, bi spravili Angleška in Amerika Japonsko na kolena.

Ker ni treba Japonski graditi več velikih bojnih ladij, je začela z vse vneto graditi podmornice. Tu jo podpira vsa javnost, celo komunisti in pacifisti, ker vsi ti mislijo, da bodo mogli na podlagi podmornice preprečiti gradnjo drugih bojnih ladij. Govori se, da grade Japonci 3000 ton velike podmorske križarke. Japonska vlada to sicer odločno taji, ni paverjetno, da bi njen demantiji koga prepričali. In tako se pričinja tekma v gradnji podmornic, kar bo sigurno povzročilo, da bodo velike podmornice, ki veljajo danes po 8 milijonov jen, v kratkem se tako povečale, da bo za eno treba plačati od 25 do 35 milijonov jen. Tako je Japonska zopet

pred tekmovaljem, ki mora njeno gospodarstvo uničiti. Ista nevarnost pa preti tudi vsem ostalim državam, če ne pride do pametnega sporazuma, ki bo tako blazno tekmovalje preprečil.

Zaenkrat pa plava Japonska še čisto v imperialističnih vodah. Pred kratkim je bil sprejet zakon o obvezni vojaški obuki vse šolske mladine. Na ta način bo imela Japonska za mal denar — 4 milijone jen bo to veljalo — vse prebivalstvo vojaško izvežbano. S tem je japonska vojska popolnoma pripravljena, s povečanjem mornarice naj postane še japonsko brodogoj.

Država vzhajajočega solca si hoče priboriti še lepši prostor na vzhodnem solcu.

Dijaški vestnik.

Dele Sveta slušateljev ljubljanske univerze. (Iz okrožnice SSLU.)

Pred Veliko nočjo je bil predsednik SSLU z delegatom medicinskega društva v Zagrebu, kjer sta preučila inštitucijo akademske bolnišnice blagajne, o čemur bosta še poročala na skupni seji vseh akademskih društev.

Ob priliki poseta v Zagrebu je predsednik navezal stike z odhodnimi akademiki v svrhu osnutja reprezentance na ostalih univerzah. O tej zadevi se bo vršila konec maja konferenca v Zagrebu. Na kongresu mednarodne mlad. pomoči v Sremskih Karlovcih bodo Jugoslovani najbrže nastopili enotno. Društva naj za razstavo statistike, ki se bo ob tej priliki vršila, priredijo svoje statistike. Kongresa klubov za Zvezo narodov se bo SSLU udeležil kot opazovalec po pooblaščenem zastopniku.

Ferijalni Savez priredi 13. maja izlet v Postojnsko jamo. Za izlet je došlo že do sedaj mnogo prijav, organiziran bo v velikem obsegu.

Akademija na učiteljskem. Na ljubljanskem učiteljskem se je 21. l. m. vršila lepo uspela akademija, ki sta jo priredila abstinentna krožka obeh učiteljskih podkrovniteljskim prof. Verbiča. Na sporedu so bili govori, koncertne točke, recitacije in en telovadna nastop. Posebno se je odlikoval dijak Vidmajer s svojim violinskim sporedom; uspelo je tudi petje ženskega zbora in solo Golobove. Dobro so bile zlasti recitacije Zeleznička in nastop telovadne vrste. Akademijo je posejilo mnogo odličnega občinstva, med drugimi tudi prosvetni šef dr. Lenčar.

V vsakem tisočem komadu priznanega gospodnjakega

mila »GAZETA« se nahaja zlatnik za 10 frankov.

Pomnite pa tudi, da je to milo

najboljše med najboljšimi.

Ki je po svoji kakovosti ne-
prekosljivo, v ceni pa nič
dražje kot druga mila.

MILO GAZETA

ANEKDOTE FRANCOSKIH IGRALIK BROHAN.

O sestrah Rohan, Avgustini in Madeleini kroži v Parizu cela vrsta anekdot, od katerih prinašamo par zlasti posrečene.

Avgustino opozore na nekega zdravnika: »Sijajen človek je to. Če bi vedeli, kako lahko vzame življenje!«

— Seveda, življenje drugih.

Avgustina je v gledališču z Darnasom mlajšim, ki kadi slabo cigaro.

— Preveč kadite.

»Moj oče je šestdeset let star in vedno kadi.«

— Če ne bi kadil bi bil sedaj star najmanj 70 let.

Bila je noseča. Vprašana po očetu, odgovori: »Moj Bog! V resnici ne vem, ko sem pa taklo kratkovidna!«

Napisala je neko igro in pozvana je bila, da jo igra.

— Imam preveč talenta, da bi igrala vsako figo.

Sploh so bili v rodbini Brohan zelo prijazni. Madeleine, mlajša sestra Avgustine, se je imela poročiti. Zavistna prijateljica ji reče: »Tvoj bodoči! O tega poznam že davno. Saj je moja preteklost.«

— Kaj misliš mogoče, da sem pričakovala, da najdem moža, ki te že ni poznal?

Govorica je bila, da se bo njena mati, ki je bila 87 let stara, poročila s stoletnim starcem.

— Iz tega pa »seeno« nič ne bo, ker ne bodo njih starši dovolili te poroke.

Madeleine zasleduje na cesti neki gospod. Nagovori jo in ponudi svoje spremstvo.

Besna ga nahruli: »Jaz sem poštna ženska, kaj pa mislite?«

Ko pa vidi, da je gospod »fejst fant«, pa dostavi: »Ampak verujte mi, da mi je neskončno žal.«

m-Mariborska nemška pivovarna Götze se namerava, kakor se nam poroča, fuzijovati z ljubljansko d. d. Union v s.d. d. Zdravženo slovenske pivovarne s sedežem v Ljubljani. Do tega koraka je privedlo dosedanje lastništvo ljubljanskega podjetja d. d. Union, da ni konzum Götzevega piva v nikoli razmerju z možnostjo produkcije. Viskerki za nazadovanje konzuma so zadostno interesantni, da se jih mogoče dotaknemo prihodnjič v posebnem članku.

Gospodarstvo.

LJUBLJANA BREZ VELESEJMA.

Do leta 1921 je bila ideja velesejma popolnoma neznana. Še za časa prve prireditve ni nihče mislil, kakšne važnosti bo ta institucija za naše gospodarstvo. Koristila je v veliki meri celi državi, še bolj pa Sloveniji in njeni prestolici. Ljubljanski velesejmi že šesto leto javno dokumentirajo, da je obstoj Slovenije zasiguran samo z razvito industrijo, obrtjo in trgovino. Šest let je naš velesejem ozko spojen z Ljubljano. Brez velesejma si danes Ljubljane ne moremo več predstavljati, velesejma, ki požrtvovalno spremlja razvoj našega gospodarstva. Ljubljanski velesejem je stal našim gospodarjem ob strani v dobrih časih, stoji pa tudi v današnjih slabih in se bori za zboljšanje.

Milijone dinarjev, ki so bili potrebni za uspešno reklamo in propagando v tu- in inozemstvu je prestrbel in žrtvoval velesejem. Bi li to storila mesto njega kaka druga institucija? Velesejem je v naši novi državi seznanil producenta s trgovcem in konsumantom. Nismo se poznali medsebojno novi državljani, neznane so nam bile ekonomske razmere. Velesejem je bil tisti faktor, ki je nazorno predložil stanje gospodarstva Jugoslavije, on je opozoril inozemstvo na Slovenijo in Ljubljano. Pridobil je gospodarskim krogom kupčijske zveze. Čez 100.000 ljudi poseti vsakoletni velesejem. Če odračunamo za 40.000 domačinov, ostane še vedno čez 60.000 tujcev. Ali bi drugače Ljubljana imela kedaj toliko gostov?

Vkljub vsemu temu se najdejo malodušneži, ki dvomijo o nadaljnjem obstoju Ljubljanskega velesejma. Govori se, da je današnja kriza vendar preostra, da bi omogočila obstoj.

In baš v današnjem času je obstoj velesejma prepotruden. On zastavlja vse svoje moči, da se stagnacija omili in poveča konzum. Ne moremo si predstavljati Slovenije in Ljubljane brez velesejma, ko je kupec in industrialec že navajen, da se ga udeleži, ko se o velesejmu že govori in raduje, kot bi to bil praznik Slovenije. Pa tudi je praznik, namreč, praznik gospodarstva po enoletnem trudu, ustvarjanju, boju za obstanek.

Ljubljanskemu velesejmu so dani predpogoji, da se bo držal naprej še desetletja, kot nekaj prepotrebnege. In se bo tudi držal. Še vedno bo za 14 dni v letu vzdrnil Ljubljano iz njenega spanca in jo pretvoril v živahno in vrveče vlemesto polno tujcev.

Zelo težka je današnja kriza za naše gospodarstvo, težka pa je tudi za velesejem, ki je z njim v rajuži zvezi. Zato mora vsakdo s seboj v rajuži podpirati Ljubljanski velesejem, ki je sicer mednarodnega značaja, je pa vendar naš, slovenski.

Tudi oni industrijalci, obrtniki in trgovci, ki se poprejšnja leta velesejma niso udeleževali, naj razstavijo svoje proizvode letos. Drugi pa, ki kot razstavljalci ne pridejo v postev, pa naj propagirajo za čim večji obisk. Mislimo tu zlasti na ljubljansko trgovstvo, ki prinaša velesejem velikih koristi. Naj ne pozabi niti letošnjega termina prireditve, od 26. junija do 5. julija!

LJUBLJANSKA BORZA,
v petek, dne 23. aprila 1926.

Vrednote: Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 102. zaklj. 102. »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka den. 110, bl. 110, zaklj. 110. — Blago: Deske 20 mm, 1, 11, 4 m dolž. feo Ljubljana 2 vag., den. 500, bl. 500, zaklj. 500.

BORZE.

Zagreb, 23. aprila. Devize: Newyork ček 56.644—56.944, London izpl. 275.975—277.975, ček 275.988—277.188, Pariz 190—192, Praga 168.125—169.125, Curih 1095.57—1099.57, ček 1095.548 — 1099.548, Dunaj 800.53 — 804.53, Berlin 1351.5—1355.5, Budapešta 0.0793—0.0797.

Curih, 23. aprila. Beograd 9.125, Newyork 16, London 25.17, Pariz 17.2625, Praga

15.3475, Milan 20.82, Dunaj 73.40, Berlin 123.275, Bukarešta 2, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007250.

Prosveta.

Sobota in nedelja v dramskem gledališču. V soboto, dne 24. t. m. proslavi drama obletnico smrti Borisa Putjate z vzporeditvijo »Idiota« v njegovi prireditvi, režiji in inscenaciji. Glavne vloge igrajo gospe Nablocka in Saričeva, gospodje Levar in Rogoz. — V nedeljo, 25. t. m. se ponovi Golarjeva komedija »Vdova Rošinka«. Vzporeditev »Desetega brata« zavoljo obolevosti g. Danila odpade. Za predstavlo »Vdova Rošinka« veljajo znižane cene.

Sport.

Wilkinsonova ekspedicija na severni tečaj. Veliki, s trami motorji opremljeni enokrovni motor »Detroit« je že pripravljen za polet kapitana Wilkina. Wilkins se je izrazil o svojem letalu, da je močnejši in boljši kakor kdaj, da so se motorji znova preizkusili in napravili 1600 obratov v minuti. Pred nesrečo v prošlem letu, ko je silen vihar zelo poškodoval propeler, so motorji dosegli samo 1400 obratov na minuto. Dalje je Wilkins odredil, da se popravila radio-postaja in postavi nov Evinrude-motor, ki bo to postajo gonil. Med poletom bo motor na veter pogonjal oddajno postajo in generator. Med tem se je Wilkins že tretjič podal v Barrow in otvoril aeroplan z 4200 funti raznega blaga, med tem tudi 400 galon bencina. Ker je že

prej spravlil v Barrow 700 galon bencina, bo ta množina zadostovala, da spravi Fokker 2000 milj daleč.

Pri nogometnem turnirju Nemčija-Holand-ska, ki je končal za Nemčijo 4 : 2 (1 : 1), je prišlo do velikih škandalov. Vodstvo je namreč izdalo 65.000 vstopnic, dočim ima arena prostora samo za 40.000 ljudi. Ko je imela prireditelj igrati, je v areni nastala taka gnječa, da so množice vdrle celo na igrišče. Šele policiji na konjih se je po dolgem trudu posrečilo napraviti red, da se je mogla igra nemoteno izvršiti.

Nova ameriška zvezda. Zjedinjene države so dežela sprinterjev na kopnem in v vodi. V New Havenu je preplaval Bronson, kapitan Yale-moštv, 50 y v 22.2 sek. Vendar pa ta čas ne bo priznan kot svetovni rekord, ker je Bronson to progo preplaval v štafetni tekmi. Isti dan je Bronson zboljšal tudi ameriški vseučiliški rekord na 100 y na 53.4 sek. Dosedanji čas je znašal 53.9 sek. in ga je imel tudi Bronson.

Najnovejše vesti iz lahke atletike. Olimpijski zmagovalac Barnes je dosegel v Baltimore v skoku ob palici višino 4.11 m, Harrington pa 3.99 m. — Pri ameriških šolskih moštvenih tekmah je skočil dijak Everard 1.86 m visoko.

Letošnje nogometno moštvo Vel. Britanije je dobila Škotska, ker je premagala vse svoje nasprotnike. Tabela se glasi: 1. Škotska 6 točk, 2. Irski 3 t., 3. Wales 2 in 4. Anglija 1 točko.

Team dunajske igralske unije je bil dne 21. aprila poražen od praške igralske zveze s 4 : 3 (2 : 0). Gledalcev je bilo 20.000, ki so vstrajali na igrišču kljub slabemu vremenu.

MODNO PISMO.

Vsled letošnjega nenavadno dolgotrajnega prehoda od poletja na zimo je letos spomladanski plašč, kostim in še topla promenadna obleka prav posebnega pomena. Promenadne obleke z jopicami ali plašči so v tej sezoni posebno priljubljene. Vsaka elegantna dama jih rada nosi, kajti te obleke omogočajo neizpurno variacijo od preproste poklicne obleke do podjetne sporine in »chic« popoldanske.

Splošno priljubljena volnena trikoobleka triumfira še vedno ter je, kombinirana z nagubanim krilom iz crepe — de — Chine, avansirala celo do popoldanske obleke. Velika pomladanska moda pa je: Kasha, karirana kasha, dvobarvna kasha, kasha z bordirnim nakitom. Slednja je posebno pogosta ter zelo podjetna noša. Moda resnih, mirnih barv, ki je oblačila naše dame več let temnomodro, ujava in črno, spada v preteklost. Sedaj se iščejo neprenehoma nove, presenetljive kompozicije barv. Črna večerna toaletta brez barvastega nakita je danes prav tako nemogoča, kot promenadna obleka, ki ne razveseljuje očesa z dvema ali celo več barvami. Da se je zadostilo tej novi zahtevi po pisanosti, so se izkreirali vzorci z bordirami. Bordire pa se nahajajo ali samo ob robu krila in na rokavih, ali pa tudi drugje. Bordire so ena od najfinejših in najlepših novosti pomladanske mode, bordire napravijo obleko primerno za vsako priliko ter nudijo tudi udejstvovanju osebnega okusa — ki mu stavi moda na žalost marsikatero dame pogosto prav ozke meje — najdalekosežnejše možnosti.

11. Smoking - kostim.

7. Kasha s pisanim bordirnim nakitom. 9. Karirana kasha.

10. Moderna srajca iz crepe de Chine.

Barvne trakove, ogljeni povošeni kopirni papir, hektografični zavitki in druge potrebščine pri

LUD. BARAGA,

Šelenburgova ulica št. 6/I.
Telefon št. 980.

Jack London:

Morski vrag.

Ze takoj iz početka sem si odril konce prstov in sem pri zavijanju jader delal z velikimi bolečinami, da so mi solze tekale po licih. Ko pa je bilo vse dovršeno, so me zapustile moči kakor žensko in izmučen, utrujen do skrajnosti sem se zgrudil na krov.

V tem so tudi privlekli Mugridga, kot utopljeno podgano izpod ogljavja sprednjega dela, kamor se je bil strahopetno skrivil. Videl sem, kako so ga vlekli v kabino; vse presenečen sem opazil, da je bila kuhinja izginila. Prazen del krova je kazal, kje je bila stala.

V kabini sem našel vse moštvo zbrano, mornarje in lovece; med tem, ko se je kava kuhala na mali peči, smo pli žganje in hrustali mornarski prepečenec. Nikdar v mojem življenju mi ni bil živež tako dobrodošel. Nikdar ni kava tako dobro dišala. Ladija se je tako silno dvigala, zibala in premetavala, da se celo mornarji niso mogli gibati ne da bi se oprijemali. In kó je večkrat zadonel klic: Zdaj se zopet pogrezne! smo zleteli vsi na enem kupu ob steno kabine, kakor da bi bila krov.

»Nobenega opazovalca!« sem slišal, Wolfa Larsena, ko smo utešili glad in žejo. »Na krovu ni mogoče nobene reči delati. Ako nas kdo povozi, pa naj nas; umakniti bi se mu itak ne mogli. Vsi v posteljo, da se malo naspite.«

Mornarji so se splazili na sprednji del ladije in spotoma razpotovali stranske luči. Lovca pa sta ostala v kabini, ker ni kazalo, da bi odprli zapornico do stop-

66

nišča v medkrovju. Z Wolfom Larsenom sva odrezala Kerfootu zmečkani prst in zašila ostanek. Mugridge, ki je ves čas moral kuhati, streči s kavo in vzdrževati ogenj, tožil, da ima notranje poškodbe, se je sedaj zaklinjal, da ima zlomljeno rebro, dve. Ko sva ga preiskala, sva našla, da ima tri zlomljena. Vendar sva njegov služaj odložila za drugi dan; pred vsem zavoljo tega, ker jaz nisem imel nobenega znanja glede zlomljenih reber in sem moral poprej pogledati v knjigo.

»Mislim, da ni vredno, da smo ga dobili,« sem dejal Wolfu Larsenu, »razbit čoln za Kellyjevo življenje.«

»Kelly itak ni bil dosti vreden,« je bil odgovor. »Lahko noč.«

Po vsem, kar se je bilo zgodilo, in ker sem terpel silne bolečine na koncu prstov in smo pogrešali tri čolne, da ne omenim divjih skokov, ki jih je delala ladija, bi mislil, da je nemogoče spati. Vendar so se mi morale zapreti oči v tistem hipu, ko se je glava dotaknila blazine in skrajno izmučen sem spal vso noč. Duh pa se je sam in brez vodstva boril z viharjem in vozil svojo pot.

Osemnajsto poglavje.

Ko se je drugi dan vihar polegel, sva z Wolfom Larsenom hitro malo pogledala v anatomske in rancelniške knjige in uravnala Mugridgu rebra. Ko pa je vihar polegel, je Wolf Larsen križaril po onem delu oceana, kjer nas je vihar dohitel, in nekoliko zapadno odtod. Mornarji so med tem popravljali čolne, delali ter pritrjevali nova jadra. Srečali smo več drugih lovskih

skunerjev, ki so iz večine iskali izgubljene čolne in ki so večji del imeli na krovu čolne in moštvo, katere so rešili, ki pa niso bili njihovi. Največji del teh morske pse lovečih ladij je bil namreč zapadno od nas, in na dolgo in na široko razkropljeni čolni so se v divjem begu obrnili proti najbližjemu zavetju.

Dva naša čolna in vse njihovo moštvo smo zdravo dobili na skunerju Cisco, Dimača z Nikonom in Leachem pa je Wolf Larsen v veliko svoje veselje našel na ladiji San Diego. Na ta način smo čez pet dni našli, da smo izgubili samo štiri ljudi: Hendersona, Holyonka, Williamsa in Kellyja — in iznova smo bili na lovu na krilih črede morskih psov.

Ko smo vozili za njo proti severu, smo namerili na strahovite megle. Dan za dnevom so se spuščali čolni v morje in so izginili v megli skoraj isti hip, ko so se je dotaknili vode; mi na krovu pa smo v rednih trenutkih dajali znamenja z rogom in vsakih petnajst minut vstrelili z bombno puško. Venomer so se izgubivali čolni in zopet našli. Bil je namreč običaj, da je izgubljeni čoln z deležem na dobičku lovil pri onem skunerju, h kateremu se je bil zatekel, vse dotle, dokler ga ni našel lastni skuner. Toda Wolf Larsen, ki je imel en čoln manj, se je takoj polastil prvega, ki se je izgubil v megli in dospel do njega; prisilil je moštvo, da je lovilo z Duhom, in jim ni dovolil, da bi se vrnilo na lastno ladijo, ko smo jo ugledali. Spominjam se, kako je z nastavljenjo puško nagnal lovca in njegova dva mornarja v spodnji del ladije, ko je njihov kapetan vozil tako blizu mimo Duha, da bi mu lahko prepečenec vrget, ter nas izpraševal, če nam je kaj znanega o njih.

TRI ?

TRI-SODA

TRI

prednosti nudi

TRI

razkroji sam od sebe vso nesnago ter vsled tega olajša pranje.

prideži 30% mila in 50% časa.

podaljša za 30% trpežnost perila, mencejanje in drgnje, ki pokvari perilo, postane nepotrebno.

je za najljepše perilo neškodljiv, zamenjano ne razjeda tkanin, ker je produkt nafte!

TVORNICE ZLATOROG, Maribor.

Javna skladišta družba z o. z.

Ljubljana, Dunajska c. 33 (v nekdanjih prostorih tvrde Balken)

skladišče blaga po najugodnejših kondicijah, izvršuje vse špedicijske posle (mednarodne Transporte, lokalne prevoze, prevoze pohištva), daje tarifikne informacije in izvršuje revizijo vozniških listov in železniške reklamacije. Cene kulantne.

Brojovski naslov »Skladišta«.

Telefon šte. 366.

Srajce, promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fazon, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne -- potrebnosti, svilene trakove, čipke in vezanino. -- Nizke cene. -- Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Tužnega srca javljamo prebradko vest, da nas je naš srčno dobri in iskreno ljubljani soprog, oče, ded, brat, tast, svak in stric, gospod

FRANC ČARMAN

dolgoletni strojnik v Blasnikovi tiskarni, sedaj v pokoju, danes, dne 23. aprila 1926 po daljšem in hudem trpljenju ter vdan v božjo voljo v 63. letu svoje starosti, za vedno zapustil in se preselil v večnost.

Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo v nedeljo, 25. aprila 1926 ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Izanska cesta 27, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi pri sv. Jakobu v ponedeljek.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1926.

Neža roj. Rušnov, soproga.

Franc in Josip, sinova.

Franciška Kollwitz, Emilija in Anica, hčerke.

Josip Čarman, brat.

Pavel Kollwitz, zet.

Ivanka roj. Jančič, sinova.

in vsi ostali sorodniki.

Posebna obvestila se ne razpošiljajo.

Najboljša, najcenejša kolesa in šivalni stroji so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. -- Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Damam in gospodom

se nudi lep zaslužek z razpečevanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorce. -- Pismene ponudbe pod »Postranski zaslužek« na Propaganda, d. z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

DOŠLO! **DOŠLO!**

Vrtnice, dalije, gladiole ravnokar došle v različnih barvah. Lepotična grmovja, sadike cvetlic in zelenjadi priporoča Ivan Simene, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12.

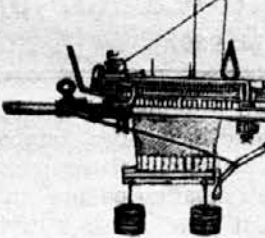
Edina strokovna delavnica za popravila in predelavo pletilnih strojev vseh vrst za ročni in motorni pogon

Grgurevič i Barta, Ljubljana

Gledališka stolba 3, (zraven Kina Matice)

Zastopstvo najboljših tovarov za pletenine in šivalne stroje za pletenine. Siroji vedno na zalogi, kakor tudi igle in sestavni deli.

Pri nakupu strojev pouk brezplačen. Tovarniške cene, solidna in točna postrežba.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.--, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Postranski zaslužek

primerno za vsakogar. -- Pojasnila proti znamki 1 dinarja. Propagandna reklamna družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Inštruktorja

matematike za VIII. gimnazijo sprejem. Ponudbe z navedbo honorarja na upravn. pod: »Vestne«

Uradnica

s prakso, večša knjigovodstva, korespondence, strojepljiva ter vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. Ponudbe na urpavo dnevnika pod šifro »Agilna 50«.

Trgovski pomočnik z večletno prakso, išče službe, najraje v Ljubljani. -- Ponudbe prosi na upravo lista pod »Marljive«.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

najfinjši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje,

Uprava „Narodnega Dnevnika“ pro. aja

makulturni papir

kg Din 5.--.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posebnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lasina knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552